

використання основних засобів, залишкова вартість яких дорівнює нулю.

Для правильної організації внутрішнього контролю та контролю основних засобів необхідними є використання апробованих діючих методів з урахуванням сучасних технологій, а також наявність узгодженості положень у законодавчо-нормативних актах.

Тільки за умови ефективної взаємодії всіх елементів організації внутрішнього контролю досягається його мета: забезпечення достовірних даних у обліку основних засобів, повнота та своєчасність відображення господарських операцій в облікових регістрах і правильність ведення обліку відповідно до прийнятої облікової політики.

УДК 005. 342+[336:005. 584. 1]

Наталія Миколаївна ВНУКОВА,

професор кафедри банківської справи і фінансових послуг Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1354-4838>

РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД І ВИКОРИСТАННЯ ТИПОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Зміни у законодавстві щодо реформування системи фінансового моніторингу пов'язані з загальним процесом підвищення рівня небезпеки у світі та відповідно до Рекомендацій FATF зобов'язанням із застосування ризик орієнтованого підходу (6). Проникнення в національну економіку «відмитих» доходів (легалізація), зокрема в умовах глобалізації, призводить до ризиків у функціонуванні як правової, так і фінансово-економічної системи будь-якої держави.

Метою роботи є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій з ефективного застосування ризик орієнтованого підходу та типологій у системі фінансового моніторингу фінансових установ.

У процесі запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, в Україні важливим є чітке визначення критеріїв ідентифікації операцій фінансовими установами та механізмів передачі інформації про них у Держфінмоніторинг. Для ефективного функціонування системи внутрішнього фінансового моніторингу необхідно застосовувати результати типологічних досліджень, що може бути частиною ризик орієнтованого підходу для виявлення підозрілих операцій.

Важливість використання міжнародних стандартів, (1, 4) та типологій (5) полягає у розробці заходів із запобігання та протидії проникненню коштів, отриманих злочинним шляхом, до різних галузей економіки, зокрема ринку фінансових послуг. Міжнародна практика фінансового моніторингу може бути трансформована та реалізована в Україні через аналіз і адаптацію типологій міжнародних організацій (1), а також узагальнень, здійснених Держфінмоніторингом з урахуванням національних особливостей.

З початку експлуатації інформаційно-аналітичної системи Держфінмоніторингу отримано та оброблено більше 20 млн. повідомлень про

фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу. З прийняттям у 2019 році нового законодавства (ст. 20) щодо запобігання та протидії легалізації доходів щорічна кількість повідомлень може зменшитись, враховуючи встановлення порогового рівня контролю в системі фінансового моніторингу на рівні 400 тисяч гривень (2).

Базою дослідження є типологічні звіти міжнародних організацій та національного регулятора, які використовуються фінансовими установами запобігання фінансовим операціям, які можуть носити незаконний характер та сприяти легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

У 2016 році Міністерство фінансів наказом затвердило новий підхід до Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму, де визначило повноваження фінансових установ до створення власних Карт ризиків (3). Зі змінами у законодавстві 2019 року щодо пріоритетності запровадження ризик – орієнтованого підходу необхідність удосконалення та розширення критеріїв ризику легалізації коштів буде посилюватися. Критерії ризику (3) не є вичерпними, отже узагальнення міжнародних практик, типологій, судових рішень є актуальним напрямом досліджень для удосконалення фінансового моніторингу, зокрема внутрішнього, який є менш структурованим, покладеним на відповідальність фінансових установ і характеризується більшою ймовірністю виникнення ризику.

Емпіричною основою дослідження є інформаційні джерела, які містять Стандарти, Типологічні звіти та Рекомендації таких професійних організацій, як FATF, Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів і фінансування тероризму (ЕАГ), Держфінмоніторинг України та ін.

Ризик відмивання коштів і фінансування тероризму може бути оцінений різними засобами, але у сукупності вони мають надати можливість фінансовій установі здійснювати відповідний контроль за клієнтами та їхніми операціями за критеріями (3): країни (географічний), клієнта, продукту (послуги). Питома вага кожного у сукупній оцінці потенційного ризику відмивання коштів може різнитися залежно від визначеної фінансової установи.

Стратегію управління ризиком використання фінансових послуг для легалізації кримінальних доходів або фінансування тероризму необхідно обирати, враховуючи специфіку кожної конкретної фінансової установи: її розміри, наявність філійної мережі, пріоритетні напрями діяльності тощо. Тому, наприклад, кожен банк повинен розробити власну систему оцінки ризиків, що має враховувати особливості його діяльності та виявлені типології.

Список бібліографічних посилань:

1. Внукова Н. М. Розвиток системи фінансового моніторингу за новими міжнародними стандартами. Сучасні проблеми фінансового моніторингу: Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 квітня 2015 р.). Харків. 2015. С. 9-12.

2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-ІХ. Голос України. 2019. 28 грудня. №251.

3. Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: Наказ Міністерства фінансів України

від 08.07.2016 № 584. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1047-16>

4. Рекомендации FATF. Международные стандарты по противодействию отмыванию денег, финансированию терроризма и финансированию распространения оружия массового уничтожения: пер. с англ. М.: Вече, 2012. 176 с. URL: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF-40-Rec-2012.pdf>

5. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних в результаті здійснення фінансових операцій з неліквідними цінними паперами: Наказ Держфінмоніторингу України № 230 від 20.12.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0230387-07/print>

6. Ukraine's measures to combat money laundering and the financing of terrorism and proliferation: fifth round mutual evaluation report. December 2017. URL: <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-ukraine-2017.htm>

УДК 368(045)

Олена Сергіївна ЖУРАВКА,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Сумського державного університету, кандидат економічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1548-1674>

Альона Сергіївна ВЕРХОГЛЯД,

студентка I курсу магістратури Сумського державного університету

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАХОВОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ

Однією з найважливіших соціальних гарантій держави є охорона здоров'я. Розвиток страхової медицини – один з перспективних напрямів розв'язання проблеми фінансування охорони здоров'я в Україні. Питання страхової медицини є надзвичайно актуальним. Досвід зарубіжних країн показує, що відповідні страхові фонди можуть стати вагомим джерелом фінансування медицини, а механізм формування та витрачання цих коштів може забезпечити адресність фінансування загалом медичних закладів і конкретних громадян, що потребують медичних послуг.

В Україні фінансування охорони здоров'я здійснюється за рахунок Державного бюджету України, бюджетів місцевого та регіонального самоврядування, фондів медичного страхування, благодійних фондів та будь-яких інших джерел, не заборонених законодавством. Але потреба підвищення рівня охорони здоров'я об'єктивно диктує пошук позабюджетних джерел фінансування лікування громадян, забезпечення їх ліками, сучасним діагностичним обладнанням тощо. На сьогоднішній день страхова медицина виступає реальною альтернативою державній формі фінансування, яка є неспроможною забезпечити право громадян на отримання повного медичного обслуговування. Страхова медицина формує два рівні – загальнообов'язкове медичне страхування, що координується державними структурами та добровільне медичне страхування (ДМС), яке здійснюється страховими компаніями.